

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 12/2

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали
1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал:
https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Axmedov Oybek Saparbaevich</i> ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА СОЛИҚ-БОЖХОНА ТЕРМИНОЛОГИЯСИДА АНТОНИМИЯ ҲОДИСАНИНГ ЎРНИ.....	10-18
<i>Нематова Мафтуна</i> ЛАКУНА И ТИПОЛОГИЯ ЛАКУН	19-24
<i>Hamroyeva Shahlo Mirdjonovna, Matyakubova Noila Shakirjonovna</i> MOSLASHTIRISH JARAYONIDA O'ZBEK VA INGLIZ TILIDAGI SODDA GAPLARNING SINTAKTIK TAHLILI.....	25-32
<i>Jo'rayeva Nilufar Sobirjon qizi</i> "SMILE" VA "TABASSUM" TUSHUNCHALARINING LINGVISTIK IFODASI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	33-38
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> BADIY TARJIMA TAHLILINING NAZARIY ASOSLARI	39-43
<i>Jumanova Shahnoza Ikromjonovna</i> IJTIMOIY – PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDA PEYZAJNING O'RNI	44-50
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> ILGAR SURISH VOSITALARINING BADIY ASAR SARLAVHASIDA TASNIFLANISHI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	51-57
<i>Axmedova Madinabonu Maxmudjonovna</i> XALQ NASRI JANRLARINING O'ZARO MUNOSABATLARI	58-62
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ KOMPARATIV FRAZELOGIZMLARINING USLUBIY XUSUSIYATLARI	63-68
<i>Кенжабоев Шокир Абдулхалимович</i> ОСОБОЕ МЕСТО В ИЗУЧЕНИИ И РАЗВИТИИ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ШКОЛАХ УЗБЕКИСТАНА	69-74
<i>Fayziyev Bahodir Baxshullayevich</i> J. K. ROULINGNING "GARRI POTTER VA AFSONAVIY TOSH" ASARIDAGI TO'QIMA NOMLAR VA REALIYALAR HAMDA ULARNING RUS VA O'ZBEK TILLARIGA TARJIMASI	75-79
<i>Mamatqulova Shoxsanam Isroil qizi</i> OLAMNING O'ZBEK LISONIY TASVIRIDA "FIDOIYLIK" KATEGORIYASI	80-84
<i>Тухтаева Фарида Исматуллаевна</i> ИССЛЕДОВАНИЕ СТЕРЕОТИПОВ РОМАНАХ ПЕРЛ БАК	85-90
<i>Radjabova Dildora Raximovna</i> PIRIMQUL QODIROVNING "YULDUZLI TUNLAR" ASARI INGLIZCHA TARJIMASIDA BOBUR PSIXOLOGIYASI	91-96
<i>Mansurova Shohista Ismailovna</i> BADIY TARJIMANING MAQSADI, VAZIFALARI VA TARJIMA METODLARI	97-102
<i>Ermatov Ixtiyor</i> SIRDARYO VILOYATI TOPONIMLARI.....	103-108

<i>Axmedjanova Farida Djavairovna</i> GRAMMAR INSTRUCTION IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING	109-114
<i>Saitov Suxrob Djumaydillayevich</i> ARTISTIC INTERPRETATION AND RESOLUTION OF HUMAN TRAGEDIES IN THE STORY	115-119
<i>Тўрабоева Ҳакима Усмонжон қизи</i> ФИРДАВСИЙ ДАҲОСИГА МЕҲР	120-124
<i>Toshpo'latova Xusniya Matayusub qizi, Normamatov Farrux Komiljon o'g'li</i> INGLIZ REKLAMA SHIORLARI TARJIMASI JARAYONIDA SHAKL VA MA'NO MUVOFIQLIGI	125-129
<i>Абдуманнонов Хожиақбар Акмалжон угли</i> ОСВЕЩЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИИ В СВЕТЕ НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (краткий обзор на примере учебных пособий и словарей узбекского языка).....	130-136
<i>Абдуллаева Раъно Хикматовна</i> РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТА «ДРУГ/ДРУЖБА» В РУССКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПОСЛОВИЧНОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	137-144
<i>Hamidova Sayyora Nurmatovna</i> TILSHUNOSLIKNI MENTALINGVISTIK BOSQICHIDA KOGNITIV TADQIQOTLAR.....	145-151
<i>Rustamova Dilrabohon</i> ATAMALAR LUG'ATINING UMUMIY VA FARQLI TOMONLARI	152-157
<i>Khazratqulova Ozoda Abduganiyevna</i> EXPRESSION OF THE CONCEPT OF FORGIVENESS IN LEXICOGRAPHIC SOURCES AND ARTISTIC LITERATURE	158-162
<i>Farmonov Nurbek Pulatovich</i> WEB OF SCIENCE MA'LUMOTLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH	163-169
<i>Xojjiyeva Oynisa Shabonovna</i> ALISHER NAVOIY ASARLARIDA TURKIY XALQLAR MAQOLLARINING AKS ETISHI	170-176
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat ugli</i> COMPARING COMPUTATIONAL LINGUISTICS APPROACHES ACROSS LANGUAGES	177-182
<i>Mamarasulova Iroda Jumanovna, Xojimetov Sa'dulla Jumanazarovich</i> ANGLIYA UYG'ONISH DAVRI ADABIYOTI	183-190
<i>Ho'jamqulov Anvar Jozilovich</i> OMON MUXTOR ROMANLARIDA POETIK USLUB QIRRALARI.....	191-196
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Аманязова Света Байниязовна</i> ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	197-203
<i>Мирзаабдуллаева Матлуба Рустамовна</i> СУВДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ВА СУВ ИСТЕЪМОЛЧИСИ ТУШУНЧАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР	204-209
<i>Toshkanov Nurbek Bahriddinovich</i> BILIMLAR IQTISODIYOTI VA INTELLEKTUAL MULK: TIJORATLASHTIRISHNING BA'ZI HUQUQIY JIHATLARI VA MUAMMOLARI	210-216

Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li
ATOM ENERGIYASINI JOYLASHTIRISHNING XALQARO EKOLOGIK TALABLARI217-223

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna
OLIY TA'LIM MUASSALARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI224-228

Sadullayeva Shahlo Azimbayevna, Parmankulov Farxodjon Nurali o'g'li
TYUTORLAR ISH JARAYONIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI
TATBIQ ETISH METODIKASI229-233

Pirimova Nargiza Adilovna
SPORT-TAYYORGARLIK MASHG'ULOTLARIDA BALANDLIKKA SAKROVCHI QIZLARNING
O'QUV-MASHG'ULOT JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH234-239

Tangirqulov Elmurod Aliyarovich
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA ATROF-MUHITNI ASRASH ORQALI EKOLOGIK
TARBIYA BERISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI VA "YASHIL MAKON" MODULLARI240-244

Xayrov Rasim Zolimxon o'g'li
BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINING KASBIY-METODIK TAYYORGARLIGINI
TAKOMILLASHTIRISHDA TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI245-258

Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi
ZAMONAVIY TA'LIM MUHITIDA INGLIZ TILI DARSLARIDA STEAM TA'LIM
TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI: STEAM KOMPETENSIYALAR
TUSHUNCHASI259-265

Valieva Xolida
AJDODLAR MEROSI - INSONIYAT BOYLIGI266-271

Djumayeva Dildora Isroilovna
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTRISHNING
PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI272-277

Davlatova Nilufar Vosiljonovna
TA'LIM-ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI KUCHAYTIRISHDA ZAMONAVIY TA'LIMNING
O'RNI VA MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI278-285

Mamaraimova Zebo Shafokatovna
YUQORI SINIF O'QUVCHILARINI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK
TAMOYILLARI286-290

Turayev Yolqin Sherzod o'g'li
KATTA MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA DALILY ASOSLASH KO'NIKMASINI
SHAKLLANTIRISH YO'LLARI291-295

Abdurasulova Shoira Kushakovna
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLILIGINI
INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH296-305

Sottarov Abduvali Umirqulovich
UMUMIY FIZIKA KURSINI O'QITISHDA NANOTEXNOLOGIYA FAN VA TEXNIKA SOHASI
SIFATIDA306-310

<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i> VOLONTYORLIK FAOLIYATINIG IJTIMOIIY-PEDAGOGIK MUAMMOLARI	311-315
<i>Xushvaqtov Umar Norqobilovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QUVCHILARDA IMPERATIV TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETENSIYANING RO'LI	316-320
<i>Alimqulova Ra'noxon Gulmirzayevna</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA NUTQ MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	321-326
<i>No'monxonova Muattarxon Nosirxon qizi</i> BO'LAJAK TILSHUNOSLARDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARKOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	327-331
<i>Xalikov Faroxidin</i> TA'LIM TIZIMIDA TESTOLOGİYADAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI	332-339
<i>Abduvaxidov Xusan Abdukulovich</i> OLIY TA'LIM TALABALARIDA INNOVATSION YONDASHUV ORQALI KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH	340-345
<i>Якубова Нафиса Одилжановна</i> ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУССАСАЛАРИДА ЧИЗМАЧИЛИК ДАРСЛАРИДА ТАЛАБАЛАРНИ ИЖОДИЙ-КРЕАТИВ ФИКРЛАШГА ЎРГАТИШ МЕТОДИКАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	346-354
<i>Karimov Qayum Mamashayevich</i> TALABALARNI KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINING GRAFIK IMKONIYATIDAN FOYDALANISH BO'YICHA BILIMINI OSHIRISH	355-360
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TO'GARAK MASHG'ULOTLARI ORQALI TASVIRIY SAN'AT FANIGA ASOSLANGAN XOLDA O'QUVCHILAR IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	361-371
<i>Kasimov Oйбек Омилевич</i> СПОРТДА АХЛОҚИЙ ҚОЙДАЛАР ВА "FAIR PLAY" НОРМАЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ ...	372-378
<i>Abduraxmonov Akbar Abduxamidovich</i> MILLIYLIK VA UMUMINSONIYLIK TAMOIYILLARI UYG'UNLASHUVINING NAZARIY-METODOLOGIK JIHATLARI	379-386
<i>Фазлиддинов Шухрат Фахриддинович</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КАТЕГОРИИ РОДА ГЛАГОЛА В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ.....	387-394
<i>Jurayev Bobomurod Ramazonali o'g'li</i> TALABALARNING JISMONIY FAOLLIGINI OSHIRISH VA RIVOJLANTIRISH JARAYONINING SAMARADORLIK DARAJASI	395-400
<i>Eshbekova Gulabahor Zafarboyevna</i> МАКТАВГАЧА YOSHDAGI BOLALARNING YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	401-406

<i>Khidirova Malakhat Qazakhovna</i> ORGANIZATION AND EVALUATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS BASED ON EUTAGOGICAL APPROACHES	407-413
<i>Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi, Xolbo'tayeva Moxinur Temurboy qizi</i> MENEJMENT SOHASINI O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	414-420
<i>Achilov Nuriddin Abdugafforovich</i> AL-HAKIM AT-TERMIZIY TA'LIMOTINING ILMIY TADQIQI	421-426
<i>Norinov Muxammadyunus Usibjonovich</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA BO'LAJAK MUHANDISLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	427-432
<i>Begimqulov Zarif Axmadovich</i> JISMONIY TARBIYA YO'RIQCHISINING IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MALAKA OSHIRISH JARAYONINING AHAMIYATI	433-438
<i>Izbosarova Zuxro Anatoliy qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KO'NIKALARINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	439-443
<i>Jumayev Sirojiddin Zafarovich</i> MOLEKULAR BIOLOGIYADAN OQSILLARNING AMINOKISLOTA TARKIBI VA AMINOKISLOTALARNING TASNIFI MAVZUSINI O'QITISHDA MASALA VA MASHQLARDAN FOYDALANISH	444-449
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	450-457
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	458-463

13.00.00- Педагогика фанлари

Касимов Ойбек Омилович,
Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни
қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти

СПОРТДА АХЛОҚИЙ ҚОИДАЛАР ВА “FAIR PLAY” НОРМАЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ

Аннотация. Замонавий спорт, Олимпия ҳаракати ва Олимпия таълими назарияси ва амалиётига “Fair play” тушунчаси ва у билан боғлиқ спортчилар, мураббийлар, томошабинлар ва спорт оламига алоқадор ҳар бир кишининг хулқ-атвори тамойиллари мустаҳкам кириб борган. Ушбу мақола “Fair play” тушунчаси ва тамойилларининг Олимпизм концепцияси ва Олимпия таълими тизимидаги ўрни ва аҳамиятини таҳлил қилишга қаратилган. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг жисмоний тарбия ва спорт тўғрисидаги замонавий қонунчилигида “Fair play” тамойилларини амалга оширишнинг айрим масалалари муҳокама қилинади.

Калит сўзлар: Fair play, ҳалол ўйин, тамойил, ахлоқий меъёрлар, Олимпия ҳаракати, спорт этикаси, дўстлик, шериклик, рақибларни ҳурмат қилиш.

Kasimov Oybek Omilovich,
Institute of Retraining and Professional Development of
Specialists in Physical Education and Sports

IMPORTANCE OF ETHICAL RULES AND "FAIR PLAY" STANDARDS IN SPORTS

Abstract. The theory and practice of modern sports, the Olympic movement and Olympic education have firmly included the concept of “Fair play” and the associated principles of behavior of athletes, coaches, spectators, and everyone involved in the world of sports. This article sets the task of clarifying the place of the specified concept and principles of “Fair play” in the concept of Olympism and in the Olympic education system. Also, some issues of implementing the “Fair play” principle in the modern legislation of the Republic of Uzbekistan on physical culture and sports are considered.

Key words: Fair play, principle, moral standards, Olympic movement, sports ethics, friendship, partnership, respect for opponents.

Касимов Ойбек Омилович,
Институт переподготовки и повышения квалификации
специалистов по физической культуре и спорту

ЗНАЧЕНИЕ ЭТИЧЕСКИХ ПРАВИЛ И СТАНДАРТОВ «ЧЕСТНОЙ ИГРЫ» В СПОРТЕ

Аннотация. В теорию и практику современного спорта, олимпийского движения и олимпийского образования прочно вошли понятие “Fair play” и связанные с ним принципы поведения спортсменов, тренеров, зрителей, всех, кто причастен к миру спорта. В данной статье ставится задача уточнить место указанного понятия и принципов “Fair play” в концепции олимпизма и в системе олимпийского образования. Также, рассмотрены некоторые вопросы реализации принципа “Fair play” в современном законодательстве Республики Узбекистан о физической культуре и спорте.

Ключевые слова: Fair play, честная игра, принцип, моральные нормы, олимпийское движение, спортивная этика, дружба, партнерство, уважение к соперникам.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3I12.2Y2023N57>

Кириш. Ахлоқий меъёрлар жисмоний тарбия ва спорт тadbирларини ташкил этиш ва ўтказиш билан боғлиқ муносабатларни тартибга солувчи муҳим восита ҳисобланади. Масалан, жисмоний тарбия ва спорт ҳаракати иштирокчиларининг, шу жумладан спорт ташкилотлари, уларнинг раҳбарлари, менежерлари, спортчилар, тренерлар, спорт шифокорлари, спорт ҳакамлари, жисмоний тарбия ва спорт соҳасидаги бошқа мутахассислар, спорт мухлислари ва томошабинлари, шунингдек, спорт соҳасидаги бошқарув органлари вакилларининг хатти-ҳаракатлари тегишли қоидалар билан бир қаторда, умумэътироф этилган ахлоқий тамойиллар ва ахлоқий қоидаларга асосланган ижтимоий нормалар билан ҳам тартибга солиниши лозим. Масалан, Ўзбекистон Республикаси “Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида”ги Қонуннинг 25-моддасига мувофиқ, спортчиларнинг мажбуриятларидан бири жисмоний тарбия ва спорт соҳасидаги одоб нормаларига риоя этишдир[1].

“Fair play” (инг. “ҳалол ўйин”) тушунчасининг пайдо бўлиши XIX аср Англиясида спортнинг маълум қоидалар доирасидаги мусобақалашини сифатида шаклланиши билан боғлиқ. Ўша пайтда спорт кўпроқ ўрта ва юқори синф вакилларининг қизиқишларига асослаган машғулоти тури эди. Улар учун спорт билан шуғулланиш кўпроқ кўнгилочар машғулоти, даромад келтирмайдиган ёқимли вақт ўтказиш воситаси эди, яъни бунда натижа эмас, балки жараённинг ўзи қадрланган. Айнан ўша пайтда Жентлменнинг спорт Кодекси шаклланди.

Ҳалол ўйин тамойилларининг кейинги ривожланиши замонавий Олимпия ҳаракати билан боғлиқ. Барон Кубертен томонидан илгари сурилган гуманистик ғоялар замонавий спортга спортчининг баркамол шахс сифатида ривожланишига ёрдам берувчи беғараз, соф мусобақалашини уруғини олиб келди. Бироқ, замонавий Олимпия ҳаракатининг асосчиси Кубертининг ўзи спортчиларнинг кўплаб фирибгарлик ва спортга хос бўлмаган хатти-ҳаракатларини тан олишга мажбур бўлди. Шу муносабат билан 1920 йилда Антверпендаги Олимпия ўйинларида биринчи марта спортчиларнинг Олимпия қасамёди жорий этилди.

Материаллар ва тадқиқот усуллари. XX асрнинг ўрталарига келиб, спорт ва ҳалол ўйин тамойиллари ўртасида диалектик қарама-қаршилик намоён бўлди: спортчи ўзини шахс сифатида камол топтиришга интилиши кераклиги ҳақидаги антик идеалистик ғояларга, ёлғон, допинг ёки ноҳолис ҳакамлик ёрдамида ҳар қандай йўл билан ғалабага эришишга асосланган ёндашув қарама қарши қўйилди.

Замонавий спортда ҳукм сурган чуқур қарама-қаршиликларга қарамай, аксарият мутахассислар “Fair play” ҳаракатига муқобил бўла оладиган бошқа бирор ечимни кўрмайдилар, чунки у спортнинг маданият элементи, спорт этикасининг квинтэссенцияси сифатида спортга хос қадрият бўлиб, спортни аксиологик жиҳатдан оқлайди ва уни истеъмолчилик соҳасидан инсоннинг юқори маънавий қадриятлари соҳага олиб чиқади.

“Fair play” ҳаракати - бу, шунчаки шиор, жаҳон спорти жамоатчилигига мурожаат эмас. У шунчаки қоидалар доирасидаги ўйин тушунчасидан кўра, анча каттароқ қўламдаги ҳодиса сифатида эътироф этилади. “Fair play” спортчи, мураббий, шифокор, спорт амалдорининг ҳалол ва адолатли ҳаракат қилишга бўлган ички муносабатига асосланиб, спортда ёлғонсиз, қўполликсиз, тақиқланган восита ва усулларсиз, допингни

қўлламаган ҳолда спорт натижаларига эришишга қаратилган ахлоқий мажбуриятни назарда тутувчи хулқ-атворнинг ахлоқий қонунлари тўплами сифатида талқин қилиниши мумкин. У дўстлик, шериклик, рақибларни ҳурмат қилиш ва ахлоқий меъёрларга мажбурий риоя қилиш тушунчаларига таянади.

“Fair play” нафақат хулқ-атвор шакли сифатида, балки идеаллари, маънавий қадриятлари, ғоялари, тамойиллари, эътиқодлари фирибгарликни, ёлғон ва хийла-найрангни истисно қиладиган дунёқараш сифатида ҳам белгиланади. Спортдаги ҳалол ўйин зўравонлик (жисмоний ва психологик), болалар, ёшлар ва аёлларга нисбатан жинсий таъқибга қарши протестни, шунингдек эксплуатация, тенг бўлмаган имкониятлар, ҳаддан ташқари тижоратлаштириш ва коррупцияга қарши курашни ўз ичига олади.

Жаҳон миқёсидаги “Fair play” ҳаракатини 1958 йилда ташкил этилган Спорт илм-фани ва жисмоний тарбия бўйича Халқаро Кенгаши (The International Council of Sport Science and Physical Education - ICSSPE) бошқаради. Бундан ташқари, “Fair play” ни барча даражаларда қўллаб-қувватлайдиган кўплаб турли ташкилотлар мавжуд.

1964 йилда мазкур кенгаш қошида Халқаро “Fair play” кўмитаси (Committee International for Fair play - CIFP) ташкил этилган бўлиб, унинг фаолияти ҳалол ўйин ғояларини тарғиб қилишга ва ҳар йилги олижаноблик, Олимпия спорт руҳини намоён қилганлик ва спортда адолатли мусобақалаштириш тамойилларига риоя қилганлик учун бериладиган мукофотларни топширишга қаратилган.

“Европа “Fair play” ҳаракати” ташкилоти 1992 йилда Европа Олимпия кўмитасининг (ЕОС) бўлинмаси сифатида ташкил этилган.

Барча йирик Миллий Олимпия кўмиталари ва FIFA, UEFA, IAAF, FIVB каби алоҳида спорт турлари бўйича дунёдаги энг йирик федерацияларда “Fair play” ғояларини тарғиб қилувчи ва ҳимоя қилувчи махсус бўлинмалар мавжуд.

Барча даражадаги “Fair play” ташкилотларининг асосий вазибалари:

1) Ҳалол ўйин ғоялари ва тамойилларини, айниқса болалар ва ўсмирлар спорти муҳитида тарғиб қилиш;

2) спортчилар ва жамоаларни махсус мукофотлар билан тақдирлаш. Масалан, 2013 йилда Ўзбекистон футбол федерацияси илк бор ФИФАнинг “Fair play”, яъни “Ҳалол ўйин учун” мукофотини қўлга киритди. Ўзбекистон Футбол Федерацияси 2012 йил якунларига кўра Осиё Футбол Конфедерацияси томонидан ҳам худди шундай мукофотга лойиқ деб топилган эди.

1992 йилда Грециянинг Родос оролида бўлиб ўтган Европа давлатлари спорт учун масъул вазирларининг 7-конференцияси Футболда ишлаб чиқилган ҳалол ўйин тамойилларига асосланган ҳолда, барча спорт турлари учун амал қиладиган “Fair play” Кодексини қабул қилди. Кодекс Европа Кенгаши Вазирлар кўмитаси томонидан ““Ҳалол ўйин — ғалабага йўл” спорт ахлоқи кодекси” номи билан тасдиқланган.

Кодекснинг асосий тамойиллари “Ҳалол ўйин” га олиб борувчи ахлоқий мулоҳазалар бўлиб, улар бутун спорт фаолияти, спорт сиёсати ва бошқарувининг қўшимча бўлмаган асосий элементлари бўлиб, спорт фаолиятининг барча даражаларига, шу жумладан минтақавий ҳамда юқори натижалар спортига тааллуқлидир.

Кодекс болалар ва ёшларни “Fair play” ҳаракатининг диққат ва фаолияти марказига қўяди, чунки бугун улар шунчаки болалар ва ёшлар, эртага эса профессионал спортчилари ва спорт юлдузларидир. Кодекс ёшларни спортга жалб қилишга бевосита ёки билвосита таъсир кўрсатадиган муассасалар ва катталарга қаратилган.

Кодекс болалар ва ёшларнинг спорт билан шуғулланишидан қониқиш олиш ҳуқуқини тан олишдан ҳамда муассасалар ва катталарнинг “Fair play” ни тарғиб қилиш ва ушбу ҳуқуқларнинг ҳурмат қилинишини таъминлаш мажбуриятидан келиб чиқади.

Натижалар ва уларнинг муҳокамаси. “Fair play” - бу ижобий концепция. Спорт инсонга ўз ўзини англаш, намоён қилиш ва рўёбга чиқариш; шахсий ютуқларни қўлга киритиш, кўникмаларни эгаллаш ва ўз қобилиятларини намоёйиш этиш; ижтимоий ҳамкорлик, турмуш даражасини ошириш учун имкониятларни таклиф этади.

Кўплаб халқаро ташкилотлар “Fair play” тамойилларига асосланган спортнинг гуманистик қадриятларини тарғиб қилиш ва мустаҳкамлаш билан шуғулланади: ЮНЕСКО, Европа Кенгаши каби ҳукуматлараро ташкилотлардан тортиб, ХОҚ, МОҚ, шунингдек Паралимпия ҳаракати, махсус Олимпия ҳаракати каби нодавлат жамоат ташкилотларигача.

Бунга жамоатчиликнинг спортдаги допинг, стадионлардаги мухлисларнинг безорилик ҳаракатлари, спорт ареналаридаги асоссиз травматизм каби ғайриинсоний ҳодисалардан ташвиши сабаб бўлмоқда. Спортни маданий қадрият сифатида йўқотиш, унинг инсон шахсини юксалтирувчи омилдан уни камситиш воситасига айланиши хавфи юзага келмоқда.

“Fair play” ҳаракатининг ривожланишида спортда ҳалоллик ва олижанобликни сақлашга қаратилган бир қатор ташаббусларни амалга оширган Европа Кенгаши муҳим рол ўйнайди. Европа Кенгаши томонидан қабул қилинган Спорт ахлоқи кодексига “Fair play” тамойилларини амалга ошириш учун масъул бўлганлар кўрсатилган:

1. Барча даражадаги давлат идоралари, шу жумладан улар билан ишлайдиган агентликлар.

2. Спорт ва спорт мусобақалари билан боғлиқ ташкилотлар, шу жумладан спорт федерациялари ва бошқарув муассасалари; жисмоний тарбия уюшмалари; спорт агентликлари; спорт тиббиёти ва фармакологияси билан боғлиқ институтлар; оммавий ахборот воситалари; тижорат сектори, шу жумладан спорт товарлари ва атрибутларини ишлаб чиқарувчилар.

3. Жисмоний шахслар: ота-оналар, ўқитувчилар, тренерлар, спорт ҳакамлари, мансабдор шахслар, спорт менежерлари ва маъмурлари, журналистлар, спорт шифокорлари ва фармацевтлар. Томошабинлар ва таниқли спортчилар ҳам бунга киради.

Шунингдек, бу ерда “Fair play” кодекси тамойилларини амалга ошириш контекстида ҳукуматлар, спорт ва спорт мусобақалари билан боғлиқ ташкилотлар, шунингдек, шахсларнинг масъулияти етарлича батафсил ёритилади.

Бундан ташқари, ушбу ҳужжат ҳалол ўйиннинг қуйидаги тамойилларини белгилайди:

- рақибни ёки рақиб жамоани бир ҳамжамиятдаги шерик, юқори ахлоқий жиҳатдан бенуқсон ва эстетик жиҳатдан жозибали спорт натижаларига эришиш учун биргаликдаги ҳаракатларда иттифоқчи сифатида қабул қилиш;

- спорт муҳитида ва ундан ташқарида, биринчи навбатда, ўз виждонига, яъни яхшилик ва ёмонлик ҳақидаги ички эътиқодига, ўзи учун шакллантирган ахлоқий бурчларга, ўз хатти-ҳаракати учун шахсий ахлоқий жавобгарлик ҳиссига амал қилиш;

- турли хил спорт ва ҳаётий вазиятларда ўз-ўзини ахлоқий назорат қилиш ва ўзидан “Fair play”га асосланган ҳаракатлар ва амалларини умум тан олинган - адолат, яхшилик, ҳақиқат каби ижтимоий қадриятлар фойдасига онгли равишда ахлоқий танловни амалга оширишни талаб қилиш.

Бу ерда юқоридаги тамойилларга мувофиқ тавсиялар ҳам берилган бўлиб, Спортчиларга қуйидагилар тавсия этилади:

- рақибга нисбатан зўравонликнинг ҳар қандай шаклидан воз кечиш;

- рақибга ёки хавф остида бўлган ёхуд оддий мусобақалашини шароитида қийинчиликка дуч келган бошқа одамга ёрдам бериш;

- ўз муваффақиятли мусобақавий ҳаракатларининг натижаси бўлмаган ҳар қандай устунликдан сақланиш;

- ҳакамлар билан муносабатда, шу жумладан уларнинг қарорларига нисбатан муносабат билдиришда ўз спорт тури қоидаларига амал қилиш.

Раҳбарлар, спорт амалдорлари, спорт ҳакамларига тавсиялар:

- конституциявий ва мусобақавий қоидалар ва регламентларни иштирокчиларнинг ҳар бир тоифаси учун тенг имкониятлар, спорт натижаларининг ишончлилиги, инсоннинг адолатга бўлган фундаментал ҳуқуқи, зўравонлик, камситиш, ирқчилик, ксенофобия ва безориликка қарши кураш каби шартларга риоя қилган ҳолда такомиллаштириш;

- спортчилар томонидан мусобақа қоидаларида тақиқланган моддалар ва усуллардан фойдаланишни фирибгарлик, алдов сифатида кўриб чиқиш ва оқибатда ҳуқуқий жамиятда қабул қилиб бўлмайдиган жиноят деб ҳисоблаш.

Спортчининг атрофидаги шахслар, шу жумладан тренерлар, шифокорлар, оила аъзолари, инвесторлар ва ҳомийларга - спортчининг онгида ғалабага ҳар қандай йўл билан эришмасликка қатъий ишонч ҳосил қилиш, “Fair play” ва бағрикенгликнинг ахлоқий тамойилларини ривожлантириш тавсия этилади.

Спорт ахлоқи кодекси тамойиллари нуқтаи назардан оммавий ахборот воситалари ходимлари - миллий, минтақавий, маҳаллий, клуб ёки бошқа мансублигидан қатъи назар, барча спортчилар ва жамоаларнинг ютуқларига объектив баҳо беришлари шарт. Спорт тадбирларини ёритишда спортнинг салбий томонлари ва унинг ижобий қадриятларини акс эттириш ўртасидаги нисбатда иккинчисининг фойдасига ён босиш.

Томошабинларга спорт иншоотларида спортчилар ёки рақиб жамоаларига қарши қаратилган халақит бериш ёки аралашини чораларини кўриш тавсия этилмайди.

Турли вақтларда ва турли мамлакатларда ўтказилган кўплаб тадқиқотлар шуни кўрсатадики, фаол ва мунтазам спорт машғулоти (анъанавий модел асосида) спортда ахлоқий хулқ-атворга бўлган хайрихоҳликни оширмайди, аксинча пасайтиради. Спорт мусобақаларида мунтазам қатнашмайдиганлар бундай мусобақаларда доимий қатнашадиган ва спортчилар ва айниқса юқори малакали спортчиларга қараганда ҳалол ўйин кодексида риоя қилган ҳолда қатнашини истагини кўпроқ намоён этишади.

Замонавий дунёда болалар ва ёшлар спортини ривожлантиришнинг турли жиҳатлари, олимпия таълими муаммолари, “Fair play” ҳаракатининг ривожланиши

масалалари 1998 йил 14-18 июл кунлари Москвада бўлиб ўтган Бутунжаҳон ўсмирлар ўйинлари доирасида 40 дан ортиқ мамлакат олимлари ва мутахассислари иштирокидаги “Ёшлар - фан - Олимпизм” халқаро форумида кўриб чиқилди[6].

Ўша пайтда дунёнинг турли мамлакатларида ўтказилган тадқиқотлар умуман олганда қуйидаги ҳолатни кўрсатди:

- 1) ёшлар орасида Олимпизм ҳақидаги билим даражаси паст;
- 2) ёш спортчиларнинг “Fair play” тамойилларига нисбатан барқарор ижобий позицияси мавжуд эмас;
- 3) ёшларда ватандошларининг Олимпия ўйинларидаги ғалабалари ўзларининг спорт билан шуғулланишларида паст мотивацион аҳамиятга эга;
- 4) умумтаълим мактаблари ёшлар учун жисмоний маданиятга оид қадриятлар тўғрисидаги билим манбаи эмас;
- 5) тренерлар ва ўқитувчилар таркиби Олимпизм ва “Fair play” тамойиллари тўғрисида зарур билимларга эга эмас; ва ҳоказо.

Хулоса

Буларнинг барчаси замонавий спортда Fair play тамойилларини амалда татбиқ этишда жуда жиддий қийинчиликлар мавжудлигидан далолат беради.

Шундай қилиб, “Fair play” тамойиллари ҳар қандай йўл билан ғалаба қозонишни қатъий ва тўлиқ рад этишни, мусобақанинг барча иштирокчилари учун тенг шароитларни яратишни талаб қилади. Бу тамойиллар ёлғон ишлатиш натижасида ёки ҳакамнинг хатоси ёхуд адолатсиз шароитлар ҳисобига ғалабага эришиш умуман ғалаба қозонмасликни англатади, деган ички ишончни назарда тутаяди. “Fair play” - бу шерикка, рақибга, ўзига, ҳакамлар ва томошабинларга нисбатан ҳурмат, ғалабадан кейин камтар бўлиб қолиш ва мағлубиятни муносиб қабул қилиш қобилиятини англатади.

“Fair play” тамойилларини амалиётга татбиқ этиш спорт, унинг замонавий жамиятдаги ижобий роли учун катта аҳамиятга эга. “Спорт ҳақидаги Манифестда”да (1971 й.) таъкидланишича, “Агар баъзи бир ҳалокатли ҳолатлар туфайли спорт олаmidан ҳалол ўйин принципи йўқолса, мусобақалар ёлғон, алдов ва қўполлик жойига айланади. Спорт инсон муносабатларининг қурувчисидан уларни бузувчисига айланарди ва шу билан унинг мавжудлигининг асосий маъносини йўқотади” [2].

Адабиётлар/Литература/References:

1. Ўзбекистон Республикасининг 2015 йил 4 сентябрдаги ЎРҚ-394-сон “Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида”ги Қонунининг янги таҳрири. <https://lex.uz/docs/2742233#2742932>
2. Манифест о спорте (подготовленный СИЕПС в сотрудничестве с ЮНЕСКО после консультаций с правительствами). — М., 1971. 35 с.
3. Манифест СИЕПС о честной игре // Информационный вестник ВНИ-ИФК. 1977. - № 10. - С. 29-50.
4. Декларация о поведении зрителей и идеалы Фэйр Плэй // Олимпийский вестник. - 1998. -№45. -С. 13-16.

5. Королев И.В., Королева С.А., Чернышев С.В. Методические рекомендации по теме «Принципы "Фэйр плэй" в деятельности студенческих организаций и движений». М.: ООО «Инсвязьиздат», 2004. - 17 с.
6. Вайк Фриц. Европейское движение Фэйр Плэй // Всемирные юношеские игры под патронажем Международного олимпийского комитета: Международный форум «Молодежь-Наука-Олимпизм» 14-18 июля 1998 г., г. Москва: Материалы. М.: Советский спорт, 1998. - С. 291.
7. Bolliger Hans-Jurg. Switzerland // 4th European Fair play Congress. Athens, 23-25 September 1998. "Spectator Conduct and the Fair play Idea": Proceedings. Athens, 1999. - pp. 220.
8. Zukowska Zofia. „Fair play in Sport and in my Life". Report on a Research Project // 4th European Fair play Congress. Athens, 23-25 September 1998. „Spectator Conduct and the Fair play Idea": Proceedings. — Athens, 1999. pp. 125— 127.
9. Williams John. Fair play and Sports Markets // 4th European Fair play Congress. Athens, 23-25 September 1998. „Spectator Conduct and the Fair play Idea": Proceedings. Athens, 1999. - pp. 75-88.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).